

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto	5 for.	—	kr.
za pol leta	2 "	70 "	"
za četert leta	1 "	40 "	"
Po pošti:			
za celo leto	6 for.	30	kr.
za pol leta	3 "	20 "	"
za četert leta	1 "	70 "	"

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več. pisemne plačujejo po prostote.

Za vsak list mora biti kolek (Stempel) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 33.

V Celovcu v saboto 6. maja 1865.

Tečaj I.

Naša sedajnost in bodočnost.

X. „Slovenec“ si je pri nepristranih rojakih zaslužil mnogo hvale za svoje prizadevanje, zboljšati naše stanje na vse strani. Res je, da se vsak nasvet ne dá berž v meso in kri spremeniti, ali zarad tega naj se ne prezira dobra in blaga volja, ktera take nasvete navdaja. Saj je naše sedanje stanje, žalibože! tako, da si skoro drugači pomagati ne znamo, nego z blagovoljnimi nasveti. Gotovo bi „Slovenec“ in vsak rodoljub, da mu je mogoče, rajši pomagal, nego svetoval. Pa saj nasvetovanje tudi ni brez vse koristi! Ono odstrani marsiktero napako, vžge mnogotero dobro in plodno misel, čisti pojme (zapopadke), izpodbuja voljo in serčnost. Nasveti dajejo duši zaupanje in moči, ter takó postanejo nagibi krepkih djanj.

Naj iz teh vvodnih misli prestopim na naš sedanji položaj. Kako neugoden da je, to razjasnujejo obilni „Slovenčevi“ dopisi iz vseh krajev. Po eni strani nas stiskajo telesne potrebe: pomanjkanje novcev, upa, celó životne hrane; po drugi strani nam se še vedno pritergujejo pripomočki izobraženja: narodne, obertne, više šole, raba domačega jezika v djanjskem in javnem življenju. Tem potrebam se pridružujejo občna zla današnjih časov: hiranje kupčije, negotove državne razmere, mnoga nedognana društvena vprašanja.

Povsod stiska, povsod neugodno čutenje!

V takih silnih časih se dáševne moči narodov najrajši skerčijo in odrevenijo. Gladen človek ne mara mnogo za globoko mišljenje, zakaj, kakor neki slavni naravoslovec pravi, „glad opustoši glavo in serce“. Otožen človek malo praša za državne potrebe, ker ima z lastnimi dosti opraviti; neomikan človek navadno nima serca, da tirja svojo državno pravico, tudi z umom ne sega v državnih zadevah dalje naprej. In vendar je treba v tako bornih okolnostih premišljevat, kakó bi se dalo pomagati, kako iz stisek priti, kakó si boljšo bodočnost zagotoviti. To nalogo doveršujejo zraven narodnih zastopnikov največ naši časniki; njih podpirati je dolžnost pravih rodoljubov.

Nočem na drobno vsega naštevati, kar bi vse zmožno bilo, na bolje stanje nas pripraviti. O tem „Slovenec“ skoro v vsakem listu svoje čitatelje podučuje. Hočem se samo na naš državopravni položaj, na slovensko politiko ozreti. O tej je sicer „Slovenec“ v svojem 13. listu spomina vredne čertice napisal, ali vendar hočem še tem nekoliko pristaviti, ker današnji važni časi to nužno tirjajo. Saj iz političnega delovanja, kakor končnega namena vseh narodov, izvirajo k večemu njih zla in dobrôte.

Po oktoberski diplomu od 20. oktobra 1860 je Avstrija bila absolutističnih verig odrešena in novo življenje se je čez žile njenih narodov razlilo. Na mesto neodgovornega in neustavnega vladanja ima po njem stopiti zakon, ta terdna meja proti hudobiji in objesti; na mesto neoporekljive zapovedi dogovor in pogodba; na mesto birokratičnega varhovanja občinska in

deželna samostojnost. V tej diplomu je izrečeno, da smejo narodi in dežele tudi same za svoj občni prid skerbeti, kar so prej le vladini činovniki ali uradniki delali in tako se je podložnim od strani najviše oblasti pripustilo udeleženje vladanja. „Nil de nobis sine nobis“ (ničesar o nas brez nas), ta stara poslovica ustavnih narodov je bila s samega carskega prestolja svečano tudi nam zaterjena. Na kratko, po oktoberski diplomu smo dobili tako imenovani ustav ali konstitucijo. Po duhu in besedi te diplome ima Avstrija edina, nerazločiva, ustavna država biti, in to pri samostojnosti (avtonomiji) različnih dežel in enakopravnosti različnih narodov. Le celó državo zadevajoče potrebe, kakor zunajne zadeve, novčina veljava, vojska, državni davki, porezi, kupčijski in drugi zakoni, itd. spadajo vladi in državnemu zastopništvu v roke; potrebe posameznih dežel pa, kakor deželni zavodi, občinske stvari, deželne učilnice, ceste, deželno premoženje itd. so deželnim zastopništvom prihranjene. Oktoberska diploma je torej po vsej pravici izvir ustavne-ga življenja v Avstriji.

Drugo vprašanje pa je, kako te avstrijskim narodom zagotovljene pravice v djanjsko življenje prestaviti? Svečanov razglas (Februarpatent) od 26. februarja 1861 se poziva na oktobersko diplomu in je ravno po tem samo eden izmed mogočih potov životvorne izpeljave oktoberske diplome. Po smislu svečanovega razglasa ima Avstrija sicer edina, nerazločljiva in ustavna biti, ali — brez državopravnih različnosti posameznih dežel in narodov. Načelo tega razglasa je enojnost naše carevine, dežele in narodi tehtajo le malo; imajo sicer svoje deželne zборе, pa njih oblasti in pravice so jako pristrižene. Po namenu tega razglasa bi imela Avstrija biti v vseh svojih delih enaka, enojna, kakor n. p. pruska ali belgijska ali kaka druga ustavna država; sedež vsakoršne oblasti bi tedaj imel biti večidel samo v središču države.

Četvero let kmalo prejde, kar se Avstrija po svečanovem razglasu vlada, ali čem dalje tem bolj se množijo želje avstrijskih narodov po večji samostojnosti. Stranka enojnosti je v Avstriji mala, nasproti tisti, ki želi, da povestična (historična) in naravna različnost pride tudi državopravno v račun; ne samo neniški sever, jug in izhod, nego tudi nemški zapad, celó neniško oserčje naše carevine samo želi večo prostost deželam. Jasen dokaz temu so prazni sedeži v državnem zboru in ostri govori poslancev.

Komu bi taka znamenja ne odperla oči? Kdo ne bi začel premišljevat, ktera pot bi nas vse k blagostanju peljala? To storiti je po duhu ustava dolžnost vsakega naroda, da! vsakega državljana, komur je pri sercu občni in lastni prid. Le dušno topi narodi roke križem deržijo, kadar je čas svoj glas povzdigniti; le popolna politična nezozrelost zamore drugim prepučati skerb za bodočnost svojo. Tudi mi Slovenci, akoravno majhen narod, smo po lastni potrebi, kakor po cesarjevi besedi, poklicani, da zraven močnej-

ših narodov svoje želje razodevamo. Ako to drugim prepuščamo, imamo slabe nasledke sebi samim pripisati. Kakor drugi narodi, tako smo se tudi mi v pretečenih letih marsičesar naučili. Pokažimo sedaj, ko drugi svoje pravice tirjajo, da ta nauk ni bil prah proti vetru! Akoravno smo sami preslabi v posvetovavnem zboru, imamo pa moč v slogi z drugimi.

(Konec pride.)

Deržavni zbor.

Politiška uprava je prišla 28. aprila v deržavnem zboru na dnevni red. Finančni odbor je dovolil zanjo 10,172.000 gld., nekaj malega manj, kakor pol milijona, kar je vlada zahtevala. Minister Laser si je hvalevredno in kakor je najbolje vedel in znal, prizadeval, zbornico prepričati, da ni v stanu s tem shajati. Politiške uradnije so že tako, kar najbolj mogoče, z delom obložene; jim potrebnih moči jemati in uradnike zmanjševati, ne gre, ker potem bi bilo še slabše. Če zbornica ne dovoli, ne more ničesar, ker ne zna čarati (coprati), kar mu res radi koj na besedo verjamemo. Dokler ostane mašina politiskega upravljanja tako kolosalna in se občine ali srenje le na papirju, ne pa v djanju, same oskerbljujejo, nič se ne bomo čudili, če bo danes ali jutri g. minister še več tirjal. Vjunačite se in dajte enkrat že birokraciji in birovanju (pisarjenju) v djanju in resnici slovo ter bote videli, da se da jako veliko prihraniti, dasilih nihče ne bo kar nič s čaranjem opraviti imel. Pa težko je še zdaj tega tako berž upati. Znani časnik „Botšafter“ je birokracijo, ni davno temu, čez vse hvalisal. Pravi sicer, da je ona neko zlo, pa vendar zlahno (nobel) in historično, ki nam jo je treba tako ali tako ohraniti, sicer bi se nam znala huda goditi, itd. Tako nas podučuje vladin list še dan danes! — Ali je kaj čuda potem, da se pri upravi nič ne zmanjšuje in zboljšuje? — Še zmirej več bo treba! Slišali smo tudi pri tej priložnosti govoriti dva deželna poglavarja, gg. Belkredi in Kellersperg. Od obeh se je o svojem času govorilo, da stopita v ministerstvo, če jo Šmerling potegne. Ni se še zgodilo. Kakor se sta pa sedaj skazala, pridobili bi bili ž njima hencano malo. Oba sta govorila za sedanjo birokratično upravo in da ne gre zdaj več zbrisoovati, ker že tako vse prepričlo hodi. Oba sta to s številkami pojasnovala. — Herbst je v izverstnem govoru to pobijal ter rekel, da je mogoče prihranovati, če se večje samooskerbstvo vpelje in birokraciji enkrat za vselej slovo dá, da se ne bi danes ali jutri slišalo, prepozno je, obdani ne morejo več plačevati! — Berger pa je zahteval, naj se pravosodje od uprave loči. Res dobra misel to, ali berž ko ne, ostane še vse pri starem, kajti birokracija je nobel-zlo, in gorje mu, kdor se je dotakne! — Kako se je besedovalo o tako imenovanem „dispozicijskem“ ali skrivnem fondu, in o colni tarifi povemo prihodnjič.

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

* **Iz Celovca.** (Slov. matica.) Bliža se veliki in imenitni den, ko bode imela „Slovenska Matica“ prvi svoj občni zbor v Ljubljani. Vsakemu rodoljubu je „Slov. Matica“ prava svetinja, ktere srečo in blagor je na vso moč podpirati dolžen. Ni le pravica, temveč sveta dolžnost je, naj vsak Slovenec svojo misel o „Slov. Matici“ očitno naznani, morebiti se je občni zbor po prime in po njej svoje sklepe nareja. Nam se dozdeva

perva in najjemenitnejša potreba ta, da „Slov. Matica“ zvesta ostane svojemu prvotnemu namenu.

Na dan sv. Matija leta 1863 so slavni in delavni Mariborski domorodci razposlali prvi načert matičnih pravil in jim dodali prevažni predgovor, v katerem bremo te le besede. „Matica naj se peča z izdavanjem znanstvenih knjig. Tako bodedo tudi v okom prišli večnemu očitjanju, ki ga krativci naših pravic nam Slovanom, posebno nam Slovencem, tako radi v oči vtikajo, očitjanju namreč, da nimamo učnih sredstev in da tedaj ne moremo tirjati ravnopravne šole in ureda.“ To so zlata vredne besede in teh zlatih besed naj se „Slov. Matica“ terdno derži.

Za zdaj naj pred vsem v to vso svojo skerb obrača, da dobimo učne knjige za srednje šole — gimnazije in realke. To se nam vsaj za zdaj dozdeva edino potrebno. Če tirja kdo ravnopravne šole, očita se mu, da potrebnih knjig zmenjuje; da bi se nam pa oskerbele, za to pa ti ljudje malo marajo: Skušnja stara nam je priča, da od te strani nam ni pričakovati nobene podpore. Razun „beril“ — učitelji pa še teh hvaliti nočejo, in na „berilo“ za VIII. razred že čakamo dolga leta — razun „beril“ so vse učne knjige za srednje šole, kar jih imamo, napravili posamezni rodoljubi. Hvala jim! Pa sile posamezne so preslabe, naj pri tej zadevi priskoči „Slovenska Matica.“ Ako ravno so njene moči, žalibog! še slabe in pičle, na to stran pa vendar že precej premorejo. Naj „Matica“ razpiše darila za naj boljše rokopise, naj preskerbi ali vsaj podpira njih natis in storila je „Matica“ grozno veliko in vstregla serčnim željam vsakega rodoljuba. To reč posebno priporočamo prihodnjemu občnemu zboru!

Še eno prošnjo imamo do občnega zbora. Misel in besede §. 4. matičnih pravil niso dosti jasne. Po mislih več časnikov in pravdoznancev, pa tudi po tem, kar se je godilo na 14 dni obsojenemu knezu Thurn-Taxisu, ktereга so po vladinem ukazu izbrisovali iz vseh kmetijskih družeb, po vsem tem ne more „Slav. Matic“ biti družnik, kdor nima „polnih deržavljanskih pravic“. Naj torej slavni občni zbor to reč v pretres vzame in jo avtentično pa dokončno določi! —

□ **V Celovcu** 4. maja. — Praznik sv. Florijana je. Res imamo veliko vzrokov, da ga pobožno obhajamo in se mu priserčno priporočamo, da nas s svojo priprošnjo varuje časnega pa tudi večnega ognja. Dan za dnevom se nam poroča od požarov. Tudi tukaj je spet 2. t. m. po noči v vetrinjskem predmestju pri g. Peharcu barvarju gorelo. Ne vemo že, kolikrat od jeseni tukaj in v okolici. Treba je tedaj dobro na ogenj paziti pa se tudi zavarovati na vse strani, zlasti ker se hudobnežev ne manjka. — Dunajski časnik „Ost und West“ bo po žalostni osodi nehal izhajati. Naročniki dobé namestu njega znano „Zukunft“. O tem povemo drugi pot kaj več. — Hudi legar je v št. Pavlu neki popolnoma zginil. — Za Koroško so trije novi odvetniki namenjeni, in sicer v Belak, Velikovec in Wolfsberg. Ker v dotičnih krajih večidel Slovenci prebivajo, pričakujemo, da bodo novi odvetniki Slovenci in slovenščini popolnoma kos. — Pretečeni teden se je pervikrat pri tukajšnji sodnji s Slovincem slovenski brez tolmača obravnavalo. To je dobro znamenje. —

Iz Admonta, 30. aprila. (Ogenj.) Naj se mi dovolj, da Vam nekoliko pišem o nesreči, ktera je s svojo nemilostjo zadela terg Admont in ondašnji zavod in kloster o. o. benediktinskih. 27. aprila v petek zvečer se je vnel hram nekega usnjarja vsred terga in v malo minutah je 17 hramov zgorelo. Strašen vihar je nesrečo močno podpiral, da je tako naglo gorelo, da se skoro

ničesar ni dalo rešiti. Priča tega je, da je šest ljudi v ognju smert našlo, eden pa se v jarku berčas od plemena in dima zahlinjen vtopil. Od zavodnih poslopij se najprej cerkev, potem hramovje novejša stavba (Neugebäude) in prelatura vname. Ni minolo še četert ure, ko je celo zavodno poslopje bilo videti, kakor plamenno morje: Oba zvonika cerkvena v strahovitem žaru cveteta, praščita; zvonovi, ki so še pred pol ure nesrečo dalječ po nižini dolini razglaševali, s strahovitim gromom kapljejo, — cerkveni oblok se zruši, slavnoznane orglje — na celem Nemškem razun solnograških največe — gorijo. — Pol ure prej je farna cerkev v tergu zgorela. — Malo malo se je rešiti dalo — fizikalni in naravozgodovinski kabinet z veliko slavnimi umotvori sta do čistega zgorela. — Vse sile so se napejale, da se je vsaj krasna knjigarna rešila, najdragocenejši zaklad. — Bila pa še je tretji dan v nevarnosti; hrabrim delavcem iz Lietzen, Hieflau, in Eisen-erz gre hvata, da se je rešila silnemu ognju. Kakor inde pri enaki nesreči, tako se je tudi tu veliko ljudi sešlo, ki so z veliko nevarnostjo svojega življenja vselej ondi k redu bili, kjer je največa sila bila; žalibog! da se je tudi precej dosti takih sešlo, ki so še od tega, kar se je ognju otelo — silama kradli. — Revščina je strahovita, posebno pri nekterih siromakih, katerim razun zakajenega zidovja ni trohice ne živeža ne obleke ostalo. — Zavarovanih menda ni polovica. Bog pomagaj!

Korbinijan Lajh.

Iz Maribora 3. vel. travna. — r — *). (O matičinem odboru.) O prihodnjem zboru „slovenske Matice“ se dosti pogovarjamo, posebno o volitvi novega odbora. Vsi želimo, da bi za prvosednika bil izbran g. dr. Toman; mislimo, da bi on največ opravil, ne samo po svojih dušnih zmožnostih, temuč tudi zato, ker zdaj biva v Ljubljani, in ker drugi tamošnji slavni domorodci so dosti obloženi s drugim delom.

Za odbornike nasvetujemo te-le gospode:

a) v Ljubljani: gg. dr. Tomana, dr. Bleiweisa, dr. Costa-ta, br. Cojza, Fid. Terpinca, dr. Vončina-ta, dr. Pogačarja, dr. Zupanca, Ant. pl. Gariboldi-ta, Zupana, dr. Vojska-ta, A. Praprotnika, dr. Munda-ta (Štajerca), prof. Vavru-ta, F. Žerovca, in Viktorja Bučarja;

b) izmed drugih Kranjcev: gg. Luka Svetca, Mateja Pirca, grof Barbo-Waxensteina;

c) izmed Štajercev: gg. dr. Razlaga, dr. Kočvarja, dekana Rozmana (za župno knjižnico v Konjicah), Dav. Trstenjaka, dr. Srnca, Božidara Rajča, dr. Vošnjaka, Franca Kosarja, dr. Preloga, Iv. Žuža-ta, in And. Pirnata;

d) izmed drugih Slovencev: gg. dr. Miklošiča, A. Janežiča, Mat. Majarja, dr. Lavriča, Cegnarja, P. Kozlerja, Černe-ta, Jurja Dobrila-ta, Josipa Gorupa, Andreja Winklerja.

Iz Ljubljane. K. (Dalje.) O književnosti govore ne bomo govorili od bolj ali manj veljavnih del, le to opominjamo, da nam je hvaliti le delo, ne pa osebe; tedaj ne hvalimo že dela, če se reče ta ali uni ga je pisal; preglejmo stvar na tanko, in če jo resnično veljavno najdemo, tedaj jo posebno hvalimo in priporočujmo, vedno pa pred očmi imejmo omiko in izobraženje celega naroda. Zdi se nam v tem obziru ljubljanski „Triglav“ čisto nepotreben in narodu slovenskemu bolj škodljiv, kakor koristen; kajti narod se ž njim v slovenščini gotovo ne bo vadil in izurjal, marveč se poptujčeval; ta časnik je le za tujce in tiste čudne slovenske domorodce, katerim je pretežavno, iz

*) Ker nam je Vaš prijateljski dopis prepozno prišel, zamoremo samo najpotrebnejše reči iz njega posneti.

ljubezni do slovenskega naroda učiti se jezika slovenskega. Mi mislimo in smo tudi terdno preverjeni, da so tisti gospodje, ki so k težkemu porodu tega časnika pomogli, narodu le škodovali in da jim bojo naši potomci za to djanje le malo hvaležni. Ako pa „Triglava“ imeti morate, glejte, da ostane vsaj mož beseda in odkriva, kolikor mogoče, potrebe slovenskega naroda svetu neslovenskemu!

Moramo pa tudi naše časnike, ki so naše gore listi, časnike, ki izhajajo v slovenskem jeziku, v misel vzeti. Morebiti da se komu kaj zamerimo, pa naj bo, — pravica in resnica je vendar le čez vse! Česar pri naših časopisih težko, težko pogrešamo, je tisto prijateljsko, vzajemno in složno delovanje, katero človeku tako dobro dene. Vsak časnik gleda le na svoj dobiček, hvali le svojo mavho, malo ali celo nič pa ne mara za to, kar počenja njegov tovarš in sodelavec. Ti mladi „Slovenec“ se še najbolj prijateljsko obnašaš, jemlješ sestavke, ki se slovenskega naroda tičejo, tudi iz ljubljanskih časnikov; vendar pa po naših mislih vedno le za „družbo sv. Mohora“ skerbliš. *) Kaj pa še le porečem o naših ljubljanskih časopisih. „Triglav“ menda še imena „Slovenec“ pisal ni; „Novice“, ki imajo za tujca „Triglava“ v svojih predalih le sladkorja in medu, „Slovenca“ le pisano gledajo in prešernemu mladenču kaznovavni bič kažejo. Najbolje in najprijazniši se še obnašata „Zg. Danica“ in „Uč. tovarš“. Kolikokrat se je „Slovenec“ že britko pritožil zoper deželno sodnijo v Celovcu, kjer se s Slovenci po tolmachi obravnuje, pa noben časnik v Ljubljani te nepostavne reči še v misel ni vzel! Čč. gg. vredniki slovenskih časnikov, vsi delate za eden in tisti ubogi, zanemarjeni narod, vsi za ves svoj trud le pičlo izhajate, vsi se pošteno in marljivo poganjate za narodne pravice, za narodno omiko in srečo, za narodno napredovanje in blagostanje: Imejte med seboj pravo ljubezen in vzajemnost, jemljite eden od drugega prijazno na posodo in naznanjajte novice našega naroda — vesele in žalostne — vesoljnemu svetu.

Pri vseh pisarijah nam je vsem najpoprej gledati na omiko in korist naroda, popuščajte osobne strasti; delajmo pošteno in ne zábimo, da nas bojo naši potomci po smerti zarad našega delovanja sodili, varujmo se, da ne bomo oskrunili povestnice slovenskega naroda.

(Konec pride.)

Dežele trojedine kraljevine.

Hervaska. Zbor se obeta zdaj še le potem, ko se v Beču oži prične. Do tistih mal pa bo berž ko ne žito že v klasju ali pa že celo požeto. — Brodnija po Dravi se je prepovedala. — Obhajala se bode 15. t. m. v Florenciji petstoletnica po slovitim italijanskem pesniku Dante-u. Grof Medo Pucić neki tje pojde. — Radovedno vse pričakuje, kaj se bode dalmatinskim poslancem odgovorilo. — Na Reki tiskana knjiga „književna povest jugoslavjanska“ od prof. Š. Ljubiča se je neki prepovedala, ker je pisatelj boje o nemščini preveč hudo govoril. „Habent sua fata libelli!“

Ptuje dežele.

Ruska. Carević Aleksander je za naslednika oklican. Pravijo, da ni res, da boleha. — Nikolaj Aleksandrovič bode svečano v stari Moskvi pokopan. Tako želi staroruska stranka. —

*) Rad govori „Slovenec“ od družbe sv. Mohora, ker je za našo prosto ljudstvo najiminitnejša naprava; pa vendar je še nikoli ni omenil, da bi zraven ne bil imenoval „sl. Matice“. Ni skorej lista, da ne bi bilo govora o kaki ljubljanski narodni napravi.

Vred.

Sardinska. Kar je Vegezzi v Rimu, sta vlada in parlament nekako bolj pohlevna. Postava, naj se vzdignejo samostani, je bila že neki odobrena, ali vlada jo je naenkrat nazaj vzela. Tudi tisto postavo, po kateri naj bi bili kleriki vojaštvu podverženi, je starešinstvo zaverglo. Kaže se, da jim je nekako resnica s papžem se pogajati. — Kralj je zapustil Turin, tako tudi državni zbor, ki je 28. pr. m. od njega slovo vzela.

Angleška. Kraljica, zgornja in spodnja zbornica, so izrekle svojo serčno žalost nad Linkolnovo smrtjo. Skorej le en glas gre po deželi, kako strahovita je ta pregreha in kako velik mož je umorjen bil. Sedanjemu pervosedniku ne zaupajo toliko, ker je neki bolj pogumen in Angležem neprijazen. Zeló se tedaj bojé za Kanado.

Amerika. Še vedno se čujejo le žalovni glasi po umorjenem pervosedniku. Zdi se tudi nam, kakor da bi bili možá iz svoje srede zgubili. Vsem njegova nemila osoda v globočino serca sega. In človeštvo ga po pravici obžaluje, ker je oprostil 4 milijonov sužnjih in se je toli pogumno za njih pravice bojeval. Bodi mu zemljica lahka! — Johnson, zdajni pervosednik, v svojih mladih letih krojač, je neki mož krepke volje, zatoorej se bojé vojske in hudih kazni za puntarje.

Razne novice.

* „Danica“ piše, da je prišlo iz št. Lujza iz Amerike do budejeviškega (Budweis) škofa pismo, v katerem šentlujški generalvikar v imenu svojega škofa prosi, naj bi mil. škof českega duhovna tje poslali, ker je v št. Lujzu in v okrogu do 500 Čehov naseljenih. Pravi nadalje, da je nevarnost, ako hitro ne dobijo pomoči in svéta, da bi se ljudje s svojimi otroci vred utegnili v nevero pogrezniti, akoravno so mnogi prav goreči verniki, itd. „Budivoj“ (in prej že mnogo družih) pristavlja temu drugo spomina vredno misel. Na Dunaju živi 100.000 Čehov; večkrat so se želje slišale: naj bi se na Dunaju napravila česka fara, pa ni še čuti glasa, da se bode ustanovila. — Dá, to je res žalostno; v Ameriki skerbé celó za 500 duš, da bi jim pripravnega dušnega pastirja, če tudi s težavo in stroški, pridobili, na Dunaju pa — toda rajše molčimo, ker slavjanske duše niso menda tu tolikanj vredne, kot v Ameriki, ali pred Bogom, ki hoče, da bi vsi brez razločka zveličani bili! — „Umni Gospodar“ nam donša v svojem zadnjem listu tudi nekaj premišljevanja vrednih misli. Popisovaje velikonočne duhovne vaje milo potoži, da se veličastna pesem „miserere“ ni pela tako (tamkaj vse ljudstvo po cerkvi poje), da bi množica razumela, kar poje. Tedaj se pač lahko misli in reče: „Populus hic labiis me honorat“ t. j. to ljudstvo me z ustnicami časti! Ljudstvo namreč zlo latinske besede pakedra in skruni, n. pr.: „kuš an sēliš (qui es in coelis), „dona bižodje“ (da nobis hodie) itd., ker tako skorej ni mogoče, da bi pobožni duh, če se tudi spenja po taki lestvici, kolikor hoče, proti nebesom, jih tudi kedaj dosegel. Povsod po Slovenskem, pravi, kjer in kolikor ni razvada, neumnost ali terma temu nasproti, moli in poje ljudstvo v cerkvi po slovenski. Te pravice ali dobrote pa tukajšnji prebivajci (bodisi Italijani ali Slovenci) ne vživajo: popoldanska služba božja v Gorici je še vedno latinska. V Terstu ni več tako; v Terstu se molijo litanije in dotične molitve, (Italijanom) po italijanski. Tako bi se dala popoldanska služba tudi v Gorici vrediti in dalo bi se

po italijanski gotovo ravno tako dobro peti, kakor po latinski, in kakor se po nekterih slovenskih krajih slovenski poje. Se ve pa, da bi berž, ko bi bila neurtalna latinščina odpravljena, morali zraven Italijanov tudi Slovenci izmed 9 — 10 cerkvá vsaj 2 záse tirjati. Pobožnost goriškega ljudstva je te dobrotljive preuredbe gotovo vredna. — Tako „U. G.“, s katerim tudi mi vse te misli in želje poklanjamo v resen preudarek vsem, ki imajo v tej zadevi kaj svetovati ali ukazati. Pa ne samo v Gorici, ampak tudi drugod naj bi se zlasti na uboge Slovence bolj gledalo! Vsaj v cerkvi naj bi bila enakopravnost.

* G. Fidelis Terpinec je prejel zarad svojih zaslug za kmetijstvo častno meščanstvo v Ljubljani. — Namestniški svetovavec v Ljubljani, g. pl. Bozicio, je dobil veliki križ od meksikanskega cesarja. — Idrijski rudnik ne bo menda po najnovejših novicah prodan. — Na glavo tistega, ki je Abraham Linkoln ustrelil, je neki postavljeno 10.000 ameriškkih dolarjev. — Na Dunaju je prepovedano, z bičem na ulicah pokati. Bi tudi drugod ne škodovalo! — Okrožna cesta na Dunaju (Ringstrasse) stane 1,292.443 gld. 94 kr. 1. t m. so jo svečano odperli. — Po več krajih je prepoved oklicana, da se ne smejo tice pevke loviti. Tudi pri nas bi od več ne bila! — Mariborska kmetijska podružnica je prosila knezoškofa, naj poskerbeti blagovoli, da se bodo bogoslovci v kmetijstvu podučevali. Prevzišeni škof jej je vse to milostljivo privolil. — Slavnoznan skladatelj g. Stankovič je nedavno v Budi umrl. — V gorenjem Gლობólu pri Mirnipeči na Kranjskem je 30 hiš pogorelo. Škoda je strašno velika, ker nobeden pogorelec ni bil zavarovan. Kdor kaj more uterpeti, prošén je prijazno milodara.

Duhovske zadeve.

Ljubljanska škofija: G. Lorenc Rozman je prestavljen v stari Terg pri Poljanah, g. Henrik Sparovic pa v Loški potok.

Loterija.

Terst: 38. 52. 31. 60. 27.

Žitna cena.

	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Mariboru	3	60	2	70	2	45	1	80	2	85
Celji	4	—	2	70	2	38	1	60	2	75
Ptujem	3	50	2	70	2	20	1	70	2	60
Ljubljani	2	85	2	47	2	32	1	85	2	95
Kranju	3	80	2	80	2	60	1	80	2	80
Novemestu	4	—	2	60	2	20	1	60	3	—
Gorici	4	16	—	—	—	—	—	—	3	10
Celovcu	4	51	3	60	3	—	1	91	3	35
Terbižu	5	48	4	50	4	—	2	90	4	40
Varaždinu	3	—	2	35	2	—	1	50	2	30
Reki	4	80	—	—	2	50	2	10	3	—
Terstu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Dunajska borsa 5. maja 1865.

5% metalike	71 50
5% nacional	75 80
Novi zlati	5.13
Srebro	106.75